

Tudománypolitikai munkaközösség

Megtartotta alakuló ülését az MSZMP KB tudománypolitikai munkaközössége. Az újonnan létrehozott munkaközösség elnöke Pál Lénárd akadémikus, az MSZMP KB tagja; tagjai közismert tudósok, az MSZMP KB tagjai; illetve a tudományos közelet képviselői. Az alakuló ülésen a munkaközösség feladatainak, tevékenységének tartalmi, módszertani és szervezeti kérdéseiről folyt érdemi vita. A testület legfontosabb feladatának az MSZMP eddigi tudománypolitikájának áttekintését, értékelését, az új tudománypolitikai koncepció kidolgozását tekinti.

Három kérdéskör állt a vita középpontjában. Az egyik az MSZMP 1969-es tudománypolitikai irányelveinek s az azt követő, azaz több vonatkozásban is ellentétes tudománypolitikai gyakorlatnak az értékelése. A munkaközösség tagjai történeti jelentőségűnek tekintik az MSZMP két évtizeddel ezelőtt kidolgozott és elfogadott tudománypolitikai határozatát. Hangsúlyozták ugyanakkor, hogy az irányelvek megfogalmazása, de elsősorban a párt tudománypolitikai gyakorlata magán viseli az akkori politikai berendezkedés és fellegásmód ellentmondásait.

A vízlépcső-rendszerrel

Hétfőn Budapesten megalkult az a kutatási és fejlesztési bizottság, amely — a múlt évi parlamenti döntésnek megfelelően — a bős — nagymarosi vízlépcső-rendszerrel kapcsolatos beavatkozások, döntések tudományos előkészítését, megalkotását segíti. A bizottság elnöke Láng István, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára. A környezetvédelmi és vízgazdálkodási miniszter mellett működő testület legfontosabb feladata annak segítése, hogy a kutatási eredmények a lehető leggyorsabban érvényesüljenek.

Tanácskozott a városi pártbizottság

Kezdeményezés, nyilvánosság, demokratizmus

tagság általi közvetlen ellenőrzése, lehetőség nyílik platformok kidolgozására, s valósággá válnak az alulról építkezés elve. Kezdeményező, nyilvános, demokratikus és alkotmányosan működő marxista pártra, s ilyen elveknek megfelelő testületre van szükség városunkban is.

Szentgyörgyi Pál kiemelte: a javaslat újravitása nem azt jelenti, hogy a korábbi munkabizottság rosszul dolgozott, csupán ma már több véleményt kell figyelembe venni, s ezt a szegedi pártbizottság meg is teszi. Ez egyben munkatípusának változását is mutatja. Ő is elmondta: kezdeményező, nyitott és nyilvános munkát vár a tagság, de hozzátette: ma még nem érzik igazán ezt az új gondolkodásmódot. Tehát a jövőben a városi pártbizottság munkájában nagyobb dinamizmusra van szükség. A testület tagjai építsenek ki szorosabb kapcsolatot a párttagsággal, az apparátus munkája legyen ismertebb a párttagság előtt. Mielőbb sokat kell tenni a bürokrácia csökkentése érdekében éppúgy, mint a döntési mechanizmus nyilvánosságának növeléséért, az információk szabadabb áramlásáért.

A legutóbbi pártbizottsági ülésről szóló tudósításunkban beszámoltunk arról, hogy egy munkabizottság előterjesztését követően ugyan megvitatta a városi pártbizottság feladat- és hatáskörének, valamint működési rendjére, továbbfejlesztésére vonatkozó javaslatot a testület, de ebben a vitában úgy döntött, hogy további pontosításokra van szükség. Mivel átgondolásra alkalmas alternatívák merültek fel. A tegnapi tanácskozáson a javaslat átdolgozására felkért munkabizottság tagjai fűztek szóbeli kiegészítést az írásban már korábban a pártbizottság tagjaihoz eljuttatott anyaghoz. Lukács Árpád a javaslat összeállításának menetét változtatta fel. Elmondta: száz oldalnál is több írásos anyag gyűlt össze a javaslatok alapján. Báthly Gábor a pártbizottság munkájától elvárt megújulás elveinek leglényegesebb elemeit foglalta össze. Így szólt arról, hogy csak a pártban belüli demokrácia erősítésével érhető el, hogy valóban a lenini elvek alapján dolgozzék a testület, a tagság lényegi beleszólása megvalósuljon a döntések előkészítésénél, s a párt elinduljon a centralizációtól a demokratizmus felé vezető úton. A működési elv kialakítására tett javaslat megfogalmazásakor nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy megvalósuljon az apparátus, a testület és a pártvezetés

hogy mozgalmi, politizáló, őszinte és nyílt alkotó légkörben dolgozó párttestületre van szükség. Elhangzott az is: olyan munkatípus kell kialakítani, amely egy esetleges többpártrendszer keretében is megállja a helyét. Számosan felvetették a még nagyobb nyilvánosság, a rendszeresebb, pontosabb tájékoztatás kérdését, így például elhangzott javaslat arra, hogy a városi pártbizottság nevezzen ki szóvivőt, aki minden, a közvéleményt érdeklő kérdésben tájékoztatást tud adni, és partneri kapcsolatot épít ki a tömegkommunikáció munkatársával. Ezt a javaslatot egyébként a testület elfogadta. Volt, aki felvetette: egyre inkább megköveteli a párttagság a kor követelményeinek igazodó értékek megfogalmazását, s elvárja, hogy egy párttestület az eddiginél jóval gyorsabban reagáljon a különböző politikai eseményekre. Jó néhány önkritikus vélemény is megfogalmazódott, például így: ellentmondás mutatkozik az előterjesztett javaslat szándéka és a vita tartalma között, amelyet más így pontosított: sokszor elveszünk a részletekben ahelyett, hogy alapkérdésekben döntenénk.

A tegnapi vita során az alternatív javaslatok áttekintését követően úgy döntött a pártbizottság, hogy a jövőben változni fog az apparátus szervezeti felépítése, és a munkabizottságok szervezeti és működési rendje is. (Ezekre a lényegi kérdésekre később részletesebben visszatérünk lapunkban.) Most csak annyit: a korábbi osztálytagozódás szerinti felépítés megszűnik, s a munkatársak a titkárok irányítása mellett látják el a társadalompolitikai, a pártpolitikai, a gazdaság- és szociálpolitikai feladatokat adódó tennivalókat.

Végül még néhány gondolat címszavakban: közvetlenebb kapcsolatot az alap-szervezetekkel, instruktorok helyett testületi tagok biztosítását a jobb együttműködést a pártbizottság vizsgálja felül lapjához, a Délmagyarországhoz fűződő viszonyát, és adjon meg minden támogatást a szerkesztőség önálló munkájához, az előterjesztett javaslatból ne határozat szülessék, hanem jelentse egy új munkarend, gondolkodásmód és politizálás kezdetét.

B. Z.

A kereskedelem tavalyi eredményei, ideai tervei

Beck Tamás nyilatkozata

A gazdasági élet legdinamikusabb területének hosszú évek után tavaly ismét a külkereskedelmé bizonyult. Míg az ipari termelés nem érte el az 1987-es szintet sem, s a kívánatos szerkezetátalakulás is a vártnál lassabb volt, addig a külkereskedelmi forgalom a tervezett meghaladó mértékben növekedett, és számottevő exporttöbblet alakult ki. Az ágazat múlt évi teljesítményéről és ideai feladatairól Beck Tamás kereskedelmi miniszter tájékoztatta Pichler Ferencet, a Magyar Távirati Iroda munkatársát.

A kereskedelmi miniszter elmondta, hogy a konvertibilis elszámolású külkereskedelmén egyenlege 1988-ban az előző esztendőhöz képest 900 millió dollárral javult, s így a vártnál nagyobb, 515 millió dolláros aktívum jött létre. Ezt elsősorban a kivitel gyors növekedése eredményezte, a magyar vállalatok ki tudták használni a külpiazi konjunktúrát. Hosszú évek óta először javultak a cserearányok is. Néhány termék külpiazi ára rendkívül dinamikusan emelkedett, ami ellensúlyozta a többi árucsoportban elszenvedett árvesztéseket. Jelentős mértékben emelkedett az alumínium, a műanyagok, valamint a gabona exportára. A kivitel mennyisége — az áremelkedést leszámítva — 9-10 százalékkal bővült.

A kivitel értéke az előző esztendőhöz képest 17 százalékkal, 824 millió dollárral nőtt. Az exportot döntően a legigényesebb piacon, a fejlett tőkés országokban sikerült számottevően bővíteni. A legtöbb termékcsoportban nőtt a kivitel, de a többlet egynek három terékcsoportból, a vaskohászati, az alumíniumipari termékekből, valamint polietilénből — került ki. Növekedett a gépek kivitele is, ám az exportnövekménynek több mint a fele ipari alapanyagok értékesítéséből, egyharmadrésze pedig élelmiszer-gazdasági termékek kiviteléből származik.

A nem rubelelszámolású import értékben 70 millió dollárral, mennyiségben 7 százalékkal kisebb az 1987-es évinél. A legnagyobb mértékben az energiahordozók behozatala csökkent. Ezt a kedvező időjárás és az olcsóbb, hogy sikerült az energiahordozók egy részét a szocialista országokból beszerezni. Visszaesett a gépek és a fogyasztási cikkek behozatala is, mert csökkent a vállalatok és a lakosság vásárlóereje. Egyes fogyasztási cikkeknel megnőtt a magánimport szerepe. Ugyanakkor az anyag- és alkatrészimport kis mértékben növekedett.

A rubelelszámolású külkereskedelemben tovább csökkentek az importtermékek — főként energiahordozók — árai, s így számunkra jelentősen javultak a cserearányok. Mivel azonban ennek megfelelően nem sikerült növelni az importszállításokat, s a népgazdaság helyzetét nagyobb mértékű forráshiányezést nem tesz lehetővé, így elkerülhetlenné vált az export visz-

szafogása. Míg az import volumene 4 százalékkal nőtt, addig az export mennyisége gyakorlatilag az előző évi szinten alakult. Rubelben számolva az export és az import egyaránt 1 százalékkal nőtt. A vártnál nagyobb cserearány-javulás hozzájárult ahhoz, hogy az előirányzott meghaladó mértékű, 183 millió rubeles áruforgalmi aktívum alakult ki 1988-ban.

Jelentősen nőtt a kivitel az élelmiszer-ipari komplett berendezésekből, hűtőszekrényekből, hűtőszekrényekből, orvosi műszerekből. A behozatalban elsősorban a termelési célú anyagok és a fogyasztási cikkek mennyiségének bővülése volt jelentős. Az energia-hordozó-vásárlások mennyisége 7 százalékkal haladja meg az 1987-es szintet, ám az árcsökkenés következtében az import értéke 10 százalékkal visszaesett. Mennyiségben 19 százalékkal több földgáz, 15 százalékkal több szén és 3,9 százalékkal több villamos energia érkezett. Bizonyos ipari alapanyagok szállítása továbbra sem volt ütemes, s ez egyes helyeken fennakadásokat okozott a termelésben. Gondok voltak az etilénlignollal, a fenyőfűrészáru, a polietilén, a polisztilrol importjával. Tizenhétmillió rubellel csökkent az 1987-hez viszonyítva — a személygépkocsi-behozatal értéke.

Az árucseréforralom — elsősorban a fizetési mérleg-gondok miatt — alapvetően a magyar-szovjet kereskedelemben csökkent. Ezt a többi európai szocialista országgal folytatott árucseré növekedése ellensúlyozta. Az előző évinél kedvezőtlenebbek az eredmények az idegenforgalomban. 1988-ban 18 millió külföldi kereste fel hazánkat. Míg a szocialista országokból kevesebben érkeztek, a tőkés országok turistáinak száma 1 millióval, 17,4 százalékkal növekedett.

Megnőtt a magyar kiutazók száma is, 11,2 millió magyar állampolgár lépte át a határt, 50 százalékkal Csehszlovákia, 25 százalékkal pedig Ausztria felé. Az idegenforgalomban a devizabevételek várhatóan elérik a 650 millió dollárt, míg a kiadások 530 millió dollár körül alakulnak. Az egyenleg 100-120 millió dollár lesz az 1987. évinél csupán 30 százaléka. Ez elsősorban azzal függ össze, hogy a világútlevél bevezetésével nagy-

mértékben megnőtt a magyar kiutazók száma. A rubelelszámolású országokból származó devizabevétel 380 millió transzferábilis rubel, míg a kiadás 175 millió körül alakul. Az egyenleg az 1987. évi 296 millióval szemben 205 millió transzferábilis rubel körül alakul.

Beck Tamás elmondta, hogy a minisztérium irányítása alá tartozó kiskereskedelem forgalma — a belföldi fogyasztás 4-4,5 százalékos csökkenése következtében — változatlan áron számítva 7 százalékkal esett vissza. Jelentősen megnövekedett az olcsóbb áruk kereslete. A forgalom a legnagyobb mértékben a vendéglátásban és a ruházati cikkek kereskedelmében esett vissza.

Az idén a külkereskedelmén a konvertibilis áruforgalomban 400-450 millió dolláros kiviteli többlettel, míg a rubelelszámolású kereskedelemben 100-150 millió rubeles passzívummal számol. A kormány — támogatva a gazdálkodó szervezetek termelési és exportképességének javítását — több éves program keretében teljes egészében liberalizálja a konvertibilis elszámolási importot. Már az idén sor került az import mintegy 40 százaléka kitevő, a fejlett technológiát, technikát képviselő gépek és alkatrészek — s kisebb mértékben fogyasztási és élelmiszeripari cikkek — behozatalának felszabadítására. Az import azonban csak a gazdaságos kivitel bővülésével párhuzamosan növekedhet. A kivitel bővítését szolgálja a korszerűsített exportpályázati rendszer keretében folyóított támogatás, valamint az ár- és bérrendszer liberalizálása, a működőképes beáramlásának ösztönzése.

Mivel a szocialista országokban gyártott termékek importját csak korlátozott mértékben lehet növelni, így elkerülhetetlen a rubelexport további mérséklése. Ennek következtében várhatóan néhány gépipari vállalat nehéz helyzetbe kerül.

A konvertibilis elszámolású idegenforgalomban is fontos az aktívum növelése. Ezt az ágazat elsősorban a bevételek növelésével, a vendéglátás színvonalának javításával érheti el, de hozzájárulhat a feladat teljesítéséhez a lakossági valuta-ellátás rendszerének korszerűsítése is.

Mivel a támogatások erőteljesen csökkennek, s a hazai termékek termelése várhatóan még nem bővül, ezért a belső jövedelemelosztás múlt évben kialakult arányai az idén is fennmaradnak. Így nincs lehetőség a belső fogyasztás növelésére. Ennek következtében várhatóan a belföldi értékesítés sem nő.

Magyar-új-zélandi vegyes vállalat létesült

A Nikex Külkereskedelmi Vállalat és a Jászberényi Aprítógépgyár vegyes vállalatot alapított az új-zélandi Tidco céggel, illetve annak angol leányvállalatával. A Tidco Anix Kft., mintegy 40 millió forintos alaptőkével jött létre, 60 százalékból külföldi tőkerészesedéssel.

Az első magyar-új-zélandi közös vállalkozás a Tidco cégnél kifejlesztett univerzális törőgépeket gyártja majd a magyar partner üzemében. A gyártási dokumentációt az új-zélandiak adják át, ennek értéke belsőtől a tőkehozamukba. Az így készülő törőgépek technikai alapelvei teljesen eltér az eddig használt berendezésektől. A kő, kavics, érc, szén, vagy a beton törését nem acélelemek-

kel végzik majd, mint eddig, mert azok hamar elkopnak, hanem úgynevezett kőágyra röpítve. A kő követ való törése lényegesen növeli a törőgépek élettartamát.

A vállalkozás a következő hónapokban készíti el a nullszériát, az első gépet bemutatják a tavaszi BNV-n. A szeriagyártás 1990-ben indul, abban az évben 20 berendezést készítenek, később évi 80-at. Addig felméri a hazai igényeket és az exportlehetőségeket is, mindelelőtt azokon a piacokon, ahol nem gyártanak ilyen gépeket, így a szocialista országokban, továbbá Olaszországban, Ausztriában, illetve Török- és Görögországban.

(MTI)

Jugoszláv fagyasztóládák

A Transelektro kereskedőház 50 ezer Gorenje gyártmányú fagyasztóké-szülék-szállításra kötött szerződést, 11 millió dollár értékben. A jugoszláv gyár 18 ezer 200 és 300 literes fagyasztókére, 26 ezer 200, 300 és 400 literes fagyasztóláda és 6 ezer hűtő-, mélyhűtőszekrény-kombináció szállítását ez év februártól július végéig — ha vi egyenlő ütemezésben — teljesíti.

Ezek a készülékek hazánkban korábban már ismert és keresett cikkek. Zömében ezeket vásárolták tavaly a magyar turisták Ausztriában. A Kereskedelmi Minisztérium által is ösztönzött Transelektro-import célja az, hogy az e téren mutatkozó hiányt és így a magánimport megszűnjön.